

OPERA NA DOLENJSKEM IMA PRIHODNOST

Aleš Makovac, profesor in umetniško-pedagoški vodja

V Novem mestu se je z nastankom združenja Vokalna akademija Jurij Slatkonja začelo gibanje za umetnostni razcvet Dolenjske. V treh sezonah delovanja so umetniki, ki so člani ali simpatizerji tega gibanja, uprizorili že tri operne premiere v lastni produkciji in celo v lastni glasbeni ustvarjalnosti. Delo poteka v povsem neprimernih pogojih delovanja in praktično brez sredstev. Novomeška javnost je delovanje sprejela z velikim odobravanjem, saj je umetniški korpus zadnji premieri dodal 12 ponovitev pred polno dvorano v Kulturnem centru Janeza Trdine. Ob dejstvu, da ravno glasbeno gledališče doda mestu status pravega mesta, se sprašujemo: Koliko energije in strasti za lastno ustvarjalnost se nahaja znotraj članstva akademije in širšega gibanja ter ali bosta gospodarstvo in lokalna skupnost prepoznala ta potencial in skupaj naredila korak v smeri bogatega in kulturno-umetnostno močnega Novega mesta?

Trditev v naslovu ima verjetnost, ki je primerljiva trditvi, da bo jutri na relaciji Novo mesto – Ljubljana vozil vlak s hitrostjo 250 km/h in pot prevozil v 13 minutah. To bi bilo izjemno koristno, vendar je v praksi neizvedljivo. Za to je potrebno urediti pot, tlakovati pot, ki lahko pripelje do uspeha. Podobno velja za opero, ki je umetnost vseh umetnosti.

Opera v mestu predstavlja statusni simbol mesta. Mesto, ki ima svojo opero ali boljše glasbeno gledališče, velja za razvito in kulturno bogato mesto. Nobena druga ustanova mu ne da te vrednosti. Muzeje imajo mnoga mesta, prav tako gledališča ali npr. športne objekte. Velika mesta pa se prepoznajo po kulturnem svetišču, ki mu pravimo glasbeno gledališče, ali krajše opera. Ta ima posebno mesto zaradi notranjega prepleta mnogih umetnosti, ki jih povezuje glasba in jih s tem oživlja ter umešča v sam vrh kulturno-umetnostnega doživljanja.

Pot do lastnega glasbenega gledališča ni enostavna in ni nikoli dana od zgoraj. V Novem mestu smo se začeli glasbeniki združevati, v skladu z reklom »historia magistra vitae est«, znotraj Vokalne akademije Jurij Slatkonja, po zgledu nekdanjih ljubljanskih academie operosorum ali kasneje philharmonicorum. Znotraj krožkov nastajajo nova glasbena dela in oživlja se poustvarjalna dejavnost. Tako smo v letu 2017 uprizorili že tretjo opero v treh zaporednih sezonah in publika je naše delo nagradila z izjemnim obiskom. V zadnji sezoni 4500 obiskovalcev, v dobrem tednu smo imeli 12 zaporednih predstav in vse so bile razprodane.

Odziv publike predstavlja garant, da se razvoj glasbenega gledališča v Novem mestu izplača. Vse drugo pa je vse prej kot naklonjeno temu razvoju. Vse zaporedne predstave, ki so nastale v zadnjih treh sezonah, Krst pri Savici 2015 (Tom Kobe), Pod svobodnim soncem 2016 (Tom Kobe), Deseti brat 2017 (Aleš Makovac), so bile uprizorjene na odru Kulturnega centra Janeza Trdine. V zadnji sezoni smo razširili predstavo tudi z izdatnimi plesnimi točkami, s čimer smo se želeli pokloniti našima baletnikoma Pii in Pinu Mlakar. Dvorana je za takšno produkcijo povsem neprimerna, saj nima orkestrske jame, nima zaodrja in ima samo eno tretjino odra (!). Tudi akustično je povsem neustrezna, namenjena je kongresni dejavnosti.

Glasbena gledališča v Sloveniji in v svetu predstavljajo izjemen ponos za meščane in državljane, obenem pa izjemno velik produkcijski strošek pri uprizarjanju novih premier. Iz podatkov, ki so javno dostopni, razberemo, da Opera in balet Ljubljana pridobi okrog 10 milijonov evrov proračunskih sredstev letno, Opera SNG Maribor pa okoli 6 milijonov. Za primerjavo navedem, da v Sydneyjski operi lahko tudi posamezni projekt stane več milijonov evrov. V Novem mestu trenutno delamo opere praktično brez proračunskih sredstev in stroške pokrivamo zgolj z vstopninami in manjšimi sponzorskimi sredstvi. Toda začetki morajo biti taki, tega se zavedamo.

Pogled v prihodnost mora biti nujno naravnani na kakovosten kulturno-umetnostni razvoj mesta. Lahko zgradimo še tri velike nove tovarne ali športne objekte, ki so zagotovo nujni. Status bogatega mesta pa pridobimo z izgradnjo lastnega

glasbenega gledališča. Prav zanimivo bo opazovati v prihodnje dve zadevi. Koliko energije in strasti za lastno ustvarjalnost se nahaja znotraj članstva akademije in širšega gibanja ter ali bosta gospodarstvo in lokalna skupnost prepoznala ta potencial in skupaj naredila korak v smeri bogatega in kulturno-umetnostno močnega Novega mesta?